

Elipä kerran jossain syvällä Pohjolan metsässä veljeskatras. Veljekset tottelivat nimiä Usko, Toivo ja Onni. Usko oli pojista vanhin, harteikkain ja heikkohermois. Vastuuntuntoinen hän oli kuin mikä, olihan hän joutunut astumaan tilan isännän saappaisiin jo kymmenkesäisenä Isän siirryttyä viljelemään taivaan pelloja. Toivo oli veljeksistä mietiskelevin ja filosofointiin taipuvaisin. Hän piti asioiden ajattelemisesta ja niiden syy-seuraus -suhteista. Suuresti häntä viehätti ajatusleikki kaiken alusta –ja lopusta. Toivo oli ruumiinrakenteeltaan pitkä ja solakka poika, mutta jäntevyys teki hänestäkin lähes isoveljensä veroisen työmiehen. Perheen kuopus ja Äidin silmäterä, Onni, oli luonnonlapsi. Hän rakasti eläimiä sekä kasveja, faunaa ja flooraa, mutta vierasti työtä. Kahden muun veljen terve suhtautuminen työhön ei ollut käynyt Onnin pirtaan, lapion kärki oli enemmän maassa kuin ilmassa. Lääniä tilan omistuksessa oli ja peltotöitä sai tehdä vuoden ympäri. Olivatpa viime kesät olleetkin varsin suotuisia viljelyksille. Vaikka Äidin mielestä Isä oli kuollut liian äkisti, oli hänellä vankka luottamus perheen tulevaisuuteen. Alun epätoivo muuttui tulevaisuuden luomiseksi varsin nopeasti, kun hän katsoi kolmea poikaansa. Kiitti hän Luojaa, kun oli auttanut uudella kokoonpanolla työskennellyttä perhettä tuottavilla ensikylvöillä. Äiti oli loihtinut pojilleen jälleen maittavan aterian rankan työpäivän päätteeksi. Usko söi ahnaimmin, Toivollekin ruoka maittoi, mutta Onni vain närppi sieltä täältä ja käänteli perunoita haarukallansa. ”Eihän se maita, kun ei mitään ole kuluttanutkaan”, Usko murahti pöydän päästä. Äiti loi tuomitsevan katseen Uskoon, ja tämä painoi katseensa takaisin omalle lautaselleen. Kuu oli taas kiertänyt kierroksensa ja aurinko paistoi niin korkealla, että sadonkorjuu aika oli aivan nurkan takana. Pojat lähtivät pelloille tarkastamaan, joko sato olisi kypsynyt tarpeeksi ja oliko vilja tuleentunut. Onni hyppi ja pomppi eläinten kanssa ja kaksi muuta veljeä mulkoilivat häntä kovin. Tullessaan pellon reunaan olivat vanhemmat veljet saaneet tarpeekseen. Kiukku ja epäoikeudenmukaisuuden tunto olivat saaneet liiksi tilaa näiden veljesten päissä ja lapio heilahti kolmesti: ensin kalloon, sitten kaivettaessa ja lopuksi hauta täytettäessä. Mustasukkaisuus meni samaan hautaan. Pojat tulivat eri aikoihin kotiin. Äiti oli taas valmistanut aterian, olipa leivänkin leiponut. Tuoreen ruisleivän tuoksu täytti pirtin ja se tanssahteli ensin tulleen Toivon nenään. Äiti kysyi jo, missä muut veljet ovat. ”Eivätköhän nuo kotiin osaa”, totesi Toivo. Samassa ovi aukesi ja kolahti kiinni. Uskon leveät hartiat ja ymmyrkäiset kasvot tulivat sisään pirttiin. ”Missäs Onni on? Tokkopa osaa omine nokkinensa kotiin. Ja kun alkaa pimenemäänkin jo.”, Äiti sanoi huolissaan. ”Jaa, tiedä tuosta. Saattoihan se kylälle lähteä. Saanut nuolesta silmänsä ja menettänyt järkensä jonkin lyylin suhteen.”, Usko vastasi. ”Niin juuri, jokin plikka sillä on. Ties milloin tulee takaisin kotiin ja tuleeko yksin. Sadonkorjuukin alkaa kohta.”, Toivo komppasi. Äidin huolta ei poikien vakuuttelu kuitenkaan hälventänyt, päinvastoin. Onnia ei näkynyt, ei kuulunut. Kolmen päivän päästä Äiti oli jo murheen murtama. Pojat epäilivät hukkumista ja järkeenkäyvältä se vaikuttikin. Sato alkoi kypsyä. Pilven reunalta Onni katseli alas syntisten elämään. Samassa hän otti käteensä valtikan, jonka päässä oli jääkristalli ja hänen sieraimistaan alkoi puhaltua ulos jäistä viimaa. Otti hän sitten syvään henkeä, kerran ja kaksi, ja puhalsi sitten kaikella tarmollaan jäätävän tuulahduksen läpi Pohjolan. Usko ja Toivo heräsivät seuraavana aamuna murheelliseen näkyyn, koko sadon oli halla vienyt. Pistivät he talvivaatteitaan päälleen ja lähtivät tarkastamaan tuhon suuruutta. Surullinen oli väri kasvoillaan ja pettymys muljusi rinnan alla, kun pojat tarkastusretkeltään tulivat takaisin pirttiin. Yhden ainoaa jyvää ei ollut säilynyt hallan tekemältä tuholta. Pilven reunalla tuttu hahmo hioi käsiään yhteen ja tunsu suurta kostonriemua. Pian hallan tulon jälkeen, Uskoa alkoi syvästi kaduttaa nuorimman veljensä kohtalo. Ensin hän päätti pitää asian sisällänsä ja tutkia sen kehittymistä, mutta kun se ei viikossakaan väistynyt hänen ajatustensa väylältä, päätti hän ottaa asian puheeksi Toivon

kanssa. Usko toivoi, että Toivonkin sydäntä kolkuttelisi, ja että he tunnustaisivat Äidille tekosensa. Saisivatpa he mahdollisesti synnintunnustuksen tai vähintään puhtaan omantunnon. Ei tarvitsisi kantaa suurta syyllisyyden painoa, Uskoa se paino veti jo maan alle, Helvettiä kohti. Toivo torppasi Uskon ehdotuksen suoralta kädeltä. Alkoipa tunnelma käydä jo painostavaksikin. Sopivat kaksi jäljellä olevaa veljestä odottaa asian kanssa vielä hetken ja sitten vasta päättää mitä tehdä. Kävellessään metsikössä, tarttui Toivo kirveeseensä kahdella kädellä ja heilautti sen olan takaa Uskon päälakeen. Uskon lopulliseksi lepopaikaksi jäi kuoppa soraharjulla. ”Eipä paina enää Uskon omatunto”, Toivo tuumi. Vaan eipä tarvitsisi myöskään perinnössä jakaa maita kenenkään kanssa. Äiti alkoi jo olla varsin huolestunut, kun toinenkin veljeksistä oli hävinnyt. ”Onneksi kolme poikaa alun perin oli, että jos kaksi heistä kuolee, on yksi ainakin vielä joka pitää talon pystyssä.”. Toivo teki talven hartiavoimin töitä metsässä, mutta jo kevääseen mennessä oli hänenkin henkiset sekä fyysiset voimavaransa loppu. Häntä kalvoi veljiensä kohtalo, vaikka olikin koko ikänsä osannut olla ajatustensa kanssa yksissä. Yhtä kuunkiertoa ennen kevätkylvön aloittamista hyppäsi Toivo syvään ja mustanpuhuvaan lampeen, eikä sieltä enää noussut ylös. Nyt oli äidin tuska suurimmillaan. Ei ollut enää turvaa ja hän ei kykenisi selviämään enää yhdenkään talven yli. Pirtti täyttyi surusta. Pilven reunalta katselivat nyt veljekset Äidin suurta surua ja onnetonta kohtaloa. Onni syytti asiasta Uskoa, Usko puolestaan osoitti Toivoa ja Toivo pisti kepinnoikkaan Onnin. Ei syntynyt sopua. Samassa riita loppui, kun veljesten takaa kuului matala, mutta tuttu ääni. ”Lopettakaa. Kai huomaatte nyt mitä olette saaneet aikaan. Äiti voi pahoin ja sairaudet kiertävät kehänä pirttiä. Sopikaa riitanne ja olkaa ihmisiksi. Annan teille toisen mahdollisuuden, älkää pettäkö luottamustani, älkääkä varsinkaan jättäkö Äitiänne kuoleman kynsiin.” Niin pojat saapuivat takaisin pirttiin, yksi multaa hiuksissaan, toinen kiviä taskut täynnä ja kolmas kuin uitettu koira. Eivät vaatteitaan ehtineet vaihtaa tai kuontaloon siistiä, nappasivat vain työvälineet ja lähtivät suorittamaan kevätkylvöä. Illalla taas oli heidän edessään Äidin tekemä höyryävä keitto ja tuore leipä. Onnillekin ruoka maittoi.